

V Bruseli 31. mája 2024
(OR. en)

10404/24

CLIMA 216
ENV 562
SAN 306
AGRI 444
FORETS 153
ENER 258
TRANS 252
ECOFIN 610
PROCIV 45

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Oznámenie Komisie o riadení klimatických rizík – výmena názorov

1. Predsedníctvo s cieľom usmerniť výmenu názorov na uvedenú tému na zasadnutí Rady (životné prostredie) 17. júna 2024 pripravilo pripojenú poznámku a otázky pre ministrov.
2. Výbor stálych predstaviteľov sa vyzýva, aby vzal túto poznámku aj otázky predsedníctva na vedomie a postúpil ich Rade na účely tejto výmeny názorov.

Oznámenie Komisie o riadení klimatických rizík

– výmena názorov –

Úvod

Správa EÚ o posúdení klimatických rizík (EUCRA)¹, ktorú Európska environmentálna agentúra uverejnila 11. marca 2024, je ostrou pripomienkou zrýchľujúceho sa tempa zmeny klímy a závažnosti jej vplyvov. Rok 2023 bol najteplejším rokom na svete a v Európe k otepľovaniu dochádza dvakrát rýchlejšie ako je celosvetový priemer. Takisto z nej vyplýva, že zmena klímy je multiplikátorom rizika a že kaskádové klimatické riziká môžu viesť k systémovým výzvam ovplyvňujúcim celú spoločnosť, pričom obzvlášť postihnuté sú zraniteľné sociálne skupiny. Jasne sa v nej uvádza, že spúšťače klimatických rizík sa stupňujú, že viaceré klimatické riziká sú už teraz na kritickej úrovni a že takmer všetky by sa v tomto storočí mohli stať kritickými alebo katastrofálnymi. Podľa EUCRA musia EÚ a členské štáty spolupracovať na účinnom znižovaní klimatických rizík v Európe. Väčšina hlavných klimatických rizík identifikovaných pre Európu patria do „spoločnej zodpovednosti“. To znamená, že politiky, ktoré sú kľúčové na zmiernenie klimatických rizík, patria do spoločnej právomoci EÚ alebo do viacerých oblastí právomocí pod záštitou aj EÚ, aj členských štátov. V mnohých prípadoch to znamená, že EÚ poskytuje politický rámec, zatiaľ čo členské štáty si ponechávajú zodpovednosť za navrhovanie prístupov na vykonávanie. Rýchly nárast klimatických rizík v celej Európe si môže vyžadovať nové spôsoby spolupráce na všetkých úrovniach riadenia s cieľom dosiahnuť hmatateľný a merateľný pokrok pri znižovaní najnaliehavejších klimatických rizík. Takéto prístupy môžu vychádzať zo skúseností s misiou EÚ „Adaptácia na zmenu klímy“ a s inými relevantnými nástrojmi a politikami EÚ.

¹ <https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment>.

Oznámenie Komisie s názvom Riadenie klimatických rizík – ochrana osôb a prosperity², ktoré bolo uverejnené 12. marca 2024, je reakciou na správu EUCRA. Oznámenie sa zameriava na kľúčové opatrenia, ktoré musia EÚ a jej členské štáty prijať, aby mohli lepšie zvládať rastúce klimatické riziká v oblastiach s kľúčovým dosahom, ako sú prírodné ekosystémy, voda, zdravie, potraviny, infraštruktúra a hospodárstvo. V oznámení sa uvádzajú aj náklady na klimatické riziká a zdôrazňuje sa potreba rýchlych investícií. V oznámení sa uvádza, že podľa konzervatívneho odhadu by zhoršenie účinkov zmeny klímy mohlo do konca storočia znížiť HDP EÚ približne o 7 %. Ak by globálne otepľovanie trvalejšie prekročilo hranicu 1,5 °C stanovenú v Parížskej dohode, kumulatívne dodatočné zníženie HDP EÚ ako celku by mohlo v rokoch 2031 až 2050 dosiahnuť 2,4 bilióna EUR. Ročné škody v Európe spôsobené pobrežnými povodňami by mohli do roku 2100 presiahnuť 1,6 bilióna EUR, pričom by bolo každoročne vystavených takýmto povodňami 3,9 milióna osôb.

Od prijatia európskeho právneho predpisu v oblasti klímy a adaptačnej stratégie EÚ z roku 2021 sa v **politickom rámci EÚ** už dosiahol významný pokrok pri posilňovaní odolnosti voči klimatickým rizikám. Napriek pokroku však pripravenosť politík EÚ nedrží krok s rýchlosťou rastu klimatických rizík, členské štáty musia urobiť viac v súvislosti s aspektmi riadenia, so zvyšovaním informovanosti, so spravodlivou a objektívnou odolnosťou, s financovaním a s riešeniami blízкими prírode.

V oznámení sa uvádzajú **štyri rozsiahle kategórie riešení** na zlepšenie riešenia klimatických rizík na úrovni EÚ aj v členských štátoch:

- **zlepšenie správy vecí verejných** prostredníctvom identifikácie zodpovednosti za riziká a podpory užšej koordinácie medzi vnútroštátnou, regionálnou a miestnou úrovňou,
- **nástroje pre vlastníkov rizík a prístup k spoľahlivým údajom** na lepšie pochopenie prepojení medzi klimatickými rizikami, investíciami a dlhodobými stratégiami financovania,

² 7732/2024.

- **využívanie existujúcich štrukturálnych politík členských štátov a mechanizmov solidarity EÚ** na riadenie klimatických rizík,
- **vhodné predpoklady finančnej odolnosti** navrhnutím verejných výdavkov a stimulov pre súkromné investície tak, aby sa zmobilizovali dostatočné finančné prostriedky a aby sa predchádzanie narušeniam a škodám súvisiacim s klímou stali najlepšou voľbou z ekonomického hľadiska, a to popri lepšom začleňovaní klimatických rizík do vnútroštátnych rozpočtových postupov³.

V oznámení sa stanovujú aj **osobitné opatrenia na riadenie rizík v šiestich zoskupeniach vplyvov: prírodné ekosystémy, voda, zdravie, potraviny, infraštruktúra a zastavané prostredie a hospodárstvo**. V poslednom zoskupení sa zdôrazňuje, že katastrofy súvisiace so zmenou klímy ešte viac zaťažia hospodárstvo v podobe poklesu produktivity a strát na životoch, priamych škôd, zníženia rastového potenciálu a tlaku na verejné rozpočty, a že novoprijatá smernica o požiadavkách na vnútroštátne rozpočtové rámce⁴ by mala pomôcť zlepšiť a uplatňovať hľadisko rozpočtovania zohľadňujúceho klimatické riziká v rámci vnútroštátnych rozpočtových procesov. Na úspešné riešenie klimatických rizík a budovanie odolnosti proti zmene klímy sú zároveň potrebné dostatočné verejné aj súkromné investície. Keď sa investície presmerujú do obnovy po škodách, zníži sa suma, ktorá je k dispozícii na produktívne investície.

³ V tejto súvislosti bola 14. mája 2024 spustená skupina pre reflexiu zameraná na to, ako mobilizovať financovanie odolnosti proti zmene klímy, ohlásená v oznámení.

⁴ V smernici Rady (EÚ) 2024/1265 z 29. apríla 2024, ktorou sa mení smernica 2011/85/EÚ o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov, sa od členských štátov vyžaduje, aby do svojho rozpočtového plánovania v čo najväčšej možnej miere zahrnuli makrofiškálne riziká vyplývajúce zo zmeny klímy a jej environmentálne a distribučné vplyvy. Od členských štátov sa takisto požaduje, aby pri zverejňovaní informácií o podmienených záväzkoch s možným veľkým vplyvom na rozpočet verejnej správy v čo najväčšej možnej miere zohľadnili informácie o fiškálnych nákladoch, ktoré vznikli v dôsledku otrasov súvisiacich s klímou. Uznáva sa však, že podávanie správ o makrofiškálnych rizikách vyplývajúcich zo zmeny klímy, o podmienených záväzkoch týkajúcich sa klímy a o fiškálnych nákladoch katastrof sa zlepšuje, je však v počiatočnej fáze a jeho súvisiace metodiky a ukazovatele sa stále vyvíjajú.

Súčasný stav

Oznámenie Komisie bolo prvýkrát predložené ministrom na zasadnutí **Rady (životné prostredie)** 25. marca 2024. Vzhľadom na medziodvetvový charakter oznámenia a správy EUCRA belgické predsedníctvo aktívne zapojilo ďalšie príslušné zloženia Rady do rokovaní na technickej úrovni vrátane **energetiky, civilnej ochrany, cestovného ruchu, financií a rozpočtu, zdravotníctva, priemyslu a poľnohospodárstva**. Rokovania poukázali na to, že sa vo všeobecnosti uznáva **naliehavosť klimatických rizík** a rastúce **náklady spojené s nečinnosťou**. Delegácie vo všeobecnosti zastávajú názor, že je potrebná **systémová politická reakcia vo všetkých relevantných oblastiach politiky**, a to aj na úrovni EÚ. Počas rokovaní **sa zdôraznili tieto prvky**: potreba posilnenej koordinácie a spolupráce medzi členskými štátmi a medzi odvetviami vrátane monitorovania a prístupu k údajom; význam zvyšovania informovanosti a komunikácie vrátane boja proti dezinformáciám; potreba pracovať na primeranom financovaní; a zásadná úloha vody. Jednotlivé **zloženia Rady** tiež **uznali** potrebu zohľadniť vo svojich príslušných sektoroch **pri vypracúvaní politík a opatrení klimatické riziká** vrátane odolnosti a pripravenosti na riziká, a to na základe diskusií v rámci rôznych oblastí politík vrátane kozmického priestoru, výskumu, konkurencieschopnosti a priemyslu a energetiky⁵.

⁵ Pozri napríklad: závery Rady o posilnení konkurencieschopnosti Európy prostredníctvom vesmíru z 23. mája 2024 (dokument 10142/24); závery Rady o posilnení zhodnocovania vedomostí ako nástroja pre odolný a konkurencieschopný priemysel a strategickú autonómiu v otvorenom hospodárstve v Európe z 23. mája 2024; závery Rady o konkurencieschopnom európskom priemysle ako hybnej sile našej zelenej, digitálnej a odolnej budúcnosti z 24. mája 2024 (dokument 10127/24); závery Rady o jednotnom trhu v prospech všetkých z 24. mája 2024 (dokument 10298/24); závery Rady o rozvoji udržateľnej infraštruktúry elektrizačnej sústavy z 30. mája 2024 (dokument 10459/24). Treba tiež poznamenať, že vo vyhlásení z La Hulpe o budúcnosti sociálnej Európy prijatom na konferencii na vysokej úrovni o Európskom pilieri sociálnych práv, ktorú zorganizovalo belgické predsedníctvo 15. – 16. apríla 2024, sa zdôraznil význam podpory prevencie osobitných nebezpečenstiev vyplývajúcich zo zmeny klímy.

Otázky pre ministrov

- *Súhlasíte s tým, že rýchly nárast klimatických rizík v celej Európe si môže vyžadovať nové spôsoby spolupráce na všetkých úrovniach riadenia, a to aj na úrovni Únie?*
 - *Aké opatrenia boli zavedené na vašej vnútroštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni s cieľom zlepšiť plánovanie rozpočtu? Aké metodické a informačné nástroje sú stále potrebné na podporu reforiem a investícií na zvýšenie odolnosti?*
-